

Make love not war!

Ny forskning visar att dvärgschimpansen har goda chanser att bli feminsternas favorit som biologisk förebild, eftersom det är lesbiska honor som bestämmer. Emellertid är möjligheterna goda att den också blir männens favorit, eftersom konfliktlösningssättet är minst sagt echaufferande.

Teorier om människans ursprung och utveckling väcker ett intresse, som knappast kan förklaras med att ny kunskap i ämnet skulle kunna avkasta praktiskt användbara resultat. Föreställningar om hur vi blev vad vi är, påverkar däremot vår uppfattning om människans värde och ställning i, eller eventuellt ovan naturen.

Alla ursprungsmyter genomnyttas av allegoriska och etiska inslag. Bland "moderna myter" intar evolutionsteorin en speciell status – den uppfattas som ett sekulärt alternativ till Bibelns skapelseberättelse. Enligt den gamla versionen var vi masktungna och fallna gudaavbilder – enligt den nya är vi apuppkomlingar.

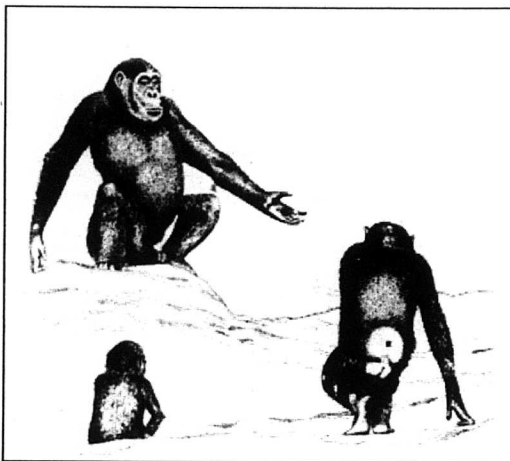
Farihör rörande primatvetenskapens moralupplösande konsekvenser fick sin klassiska formulering av de silvertedrickande, viktorianska prästfruarnas kommentar till darwinbaldret år 1859:

"Låt oss hoppas att det inte är sant och, om så är fallet, att det inte vinner allmän spridning."

Nära släkt

Bland vetenskapliga evolutionister, som försönat sig med tanken att människan är något slags modifierad apa, råder viss oenighet om vilken av våra kumpaner i ahuset, som är mest lik våra hypotetiska förfäder. Rent genetiskt är schimpansen och dvärgschimpansen (bonobon) våra närmsta släktingar i skapelsen, med vilka vi har 98,4% identiskt genom.

Vi skilde oss från schimpanslinjen för cirka sju miljoner år

Den politiskt korrekta apan Bonobon. Vi tycks äntligen ha träffat på inte bara en politiskt korrekt apa utan en feministisk dröm, där alla lever i frid och fröjd under milda honors visa styre. Det finns dock ett aber för den expanderande, puritanska feministfalangen – det smörjmedel som gör bonobonsamhället beundransvärt friktionsfritt är kopiösa mängder av fullkomligt sanslöst sex.

sedan och schimpanserna separerade i två arter för cirka tre miljoner år sedan. Eftersom de är mer släkt med oss än med gorillan, som gick sina egna vägar för cirka 9 miljoner år sedan, borde vi strikt logiskt zoologiskt klassificeras som "den tredje schimpansen" inom familjen Hominidae. Vi vill emellertid inte ha dessa rustika kusiner i vår taxonomiska fingsalong och har därför förvisat dem till familjen Pongidae. Denna systematiska anomali bekymrade redan Linné, som åberopade högre makter.

Motsättningar

Apkontroversen är inte bara en angelägenhet för jehova- respektive darwinföreläsare utan har även skapat motsättningar mellan kvinnliga och manliga primatforskare. De förra, som på grund av större tålmodighet dominerar fältet, har till och med uteslutit manliga deltagare från konferenser med motivering att forskningen deformerats av ett manschauvinistiskt makt- och aggressionsperspektiv, det så kallade jägarparadigmet.

När studiet av naturliga appopulationer kom igång under slutet av 50-talet, var den brutala babianen de manliga forskarnas favorit. Babianerna var visserligen ganska avlägset besläktade med oss men de delade urmänniskans primatfientliga nisch – savannen. De jagade, försvarade gruppen mot rovdjur och hade en utpräglat, mansdominerad, hierarkisk struktur, där de maffigaste hannarna höll sig med harem. Den elakt grånande babianen spelade huvudrollen i bestsellerförfattarens Robert Ardreys biologiska arvsyndsscenerier, där "människan är människa och inte schimpans, därför att hon under miljontals år dödats för att överleva."

Hippie-apor

Under slutet av 60-talet var det den skenbart godartade schimpansens tur att erövra den evolutionära scenen. I Jane Goodalls tidiga rapporter framträdde våra lurviga kusiner som en samling lättsinniga, fredliga, promiskuösa och anarkistiska hippies, omärkta av den patriarkala kapi-

talismens karaktärslyten. Ett årtionde senare sänkte sig skuggorna över schimpanspastoralen – de ädla vildarna hade ertrappats med mord, barnmord, kannibalism och kusligast, med att bedriva utrottningskrig mot andra grupper. Föga förvånande visade det sig att schimpanssamhället var totalt handminerat och styrt av enväldhärskare med hierade huliganer.

Ledande apforskare

Nu bryts kören av arga primat-skrin av andra och fröjdefullare toner från marsnumret av Scientific American, där en av världens ledande apforskare Frans de Waal (författare till klassikern Chimpanzee Politics, 1982) redovisar tjugo års studier av vår andra kusin, bonobon – oegentligt kallad dvärgschimpans, eftersom den inte är väsentligt mindre än den vanliga schimpansen.

Att dess förehavanden varit i det närmaste ökända beror på två faktorer – den upptäcktes otroligt nog först 1929 i en belgisk museisamling och den framlevde sina dagar i Zaire söder om Kongofloden, vilket gör det ytterst problematiskt att studera den. Ett tappert japanskt team har under snart två decennier trotsat den zairiska mardrömmen av ond, bråd död och kleptokrati och levererat en jämn ström forskningsdata. De Waal har mindre strapatsrikt ägnat sig åt att studera en frilevande grupp i San Diego's zoo sedan 1983.

Bonobon är gracilare än schimpansen; enligt den förtrolade de Waal är skillnaden lika stor som den mellan en Concorde och Boeing 747. När den går uppträtt påminner den om rekonstruktioner av tidiga hominider, typ Lucy. Hannarna är 30 procent tyngre än honorna (ca 43 mot 33 kg) men till skillnad från det normala primatmönstret, verkar de inte kunna dominera de mindre honorna – tvärtom. Vi tycks faktiskt stå inför något så sensationellt som ett genuint matriarkat.

Lesbiska allianser

Än märkligare är att det styrande systemskapet inte består av genetiskt närbesläktade mammor och systrar utan av obesläktade honor, som allierat sig genom intensiv, lesbisk könsaktivitet. Liksom hos schimpanserna är det tonåriga honor som emigrerar från födelsefloeken, medan hannarna stannar kvar.

Bonobon har till skillnad från människan och delvis schimpansen aldrig behövt lämna sitt skyddande ursprungshabitat – skogen. Den är praktiskt taget en ren vegetarian, som nästan aldrig jagar – ej heller använder den redskap. Den är känsligare än schimpansen – under ett flygfäll i närheten av Hellabrunn Zoo under Andra världskriget dog samtliga bonobos av skräck, medan schimpanserna föreföll oberrörda. Bonobos är mer introverta och har bättre affektkontroll än de hysteriskt utagerande schimpanserna, vilkas sociala appell till stor del pendlar mellan raseriutbrott och ömkligt utdragna försökningsritualer.

De blir könsmogna vid 13 års ålder, fullvuxna vid 15 och kan antagligen leva i 40-60 år. Ungen diar i fem år och födelseintervallet är sex år, vilket ger en farligt låg reproduktionstakt med tanke

på att arten består av ca 10 000 individer, som vistas mitt i mörkrets hjärta. Mödrar är samhallets stöttepelare och sönerna förblir extremt modersbundna livet ut. De följer i mammas fotspår och skriker på hennes hjälp, om de kommer i strid med andra hannar. Hannarna är alltså underordnade honorna och den sociala position de uppnår är relaterad till moderns; status beror på goda förbindelser med mammans stödstrumpsorganisation.

Vi tycks äntligen ha träffat på inte bara en politiskt korrekt apa utan en feministisk fantasmagori, där alla lever i frid och fröjd under milda honors visa styre.

Alla gör det med alla

Det finns dock ett aber för den expanderande, puritanska feministfalangen – det smörjmedel som gör bonobonsamhället beundransvärt friktionsfritt är kopiösa mängder av fullkomligt sanslöst sex. Bonobons sexualliv får Heliogabalus orgier att framstå som sjujunter i Säfte. Alla gör det med alla i tid och otid – unga med ungar, vuxna med ungar och vice versa, hannar med hannar, honor med honor och hannar med honor och vice versa.

Redan på ett tidigt stadium noteras att bonobos helt odjuriskt ofta kopulerade ansikte mot ansikte. Till skillnad från vanliga aphonor, som bara är är sexuellt receptiva under esterperioden – kanske några veckor på en femårsperiod, är bonobohonorna sexuellt aktiva större delen av tiden.

Den sexuella repertoiren inkluderar utdragna franska kysar, administrerad masturbator, oralsex, penisfäktning, ömsesidigt guggande av vulvor, pungar och rumpor. Freud skulle utan tvekan med bister min ställt diagnosen – polymorf perversion.

Den mest frekventa sexuella aktiviteten är den, när två honor gnider sina genitalier mot varandra, så kallad "GG-rubbing". Det är genom detta beteende som nyanlända honor blir accepterade av den främmande flockens härskande matriarker. Själva kopulerandet, en affär på 13 sekunder, upptar alltså en obetydlig del av det sexuella spektret.

Etologerna trodde länge att bonobos hade blivit sexgalna av fångenskapen men, eftersom det nu står klart att de beter sig likadant i naturligtståndet, har man tvingats söka andra förklaringar.

De Waal anser att sex helt enkelt är bonobons universalmiddel för att lösa konflikter och desamera de latenta aggressioner, som ständigt alstras av kampen för tillvaron. Bonobogrupper kan därför vara fem gånger så stora som den gräjsjuka schimpansens dito. Det är omöjligt att särskilja deras sociala och sexuella beteenden, eftersom de är praktiskt taget identiska; om flocken finner en åtrådd fruktrikedom, inleder de kalaset med tio minuters gruppsex och spisar därefter utan kiv. Man vägar knappast tänka på vad de besatta 68-örarna skulle tagit sig till, om de varit medvetna om denna primatförebild.

SVANTE FOLIN

Mera skvaller i bladen

Bröllopet den 8 december 1990 i Stockholms stadshus blev historiskt. Bo och Ylva är de första riksdagsledamöterna någonsin i riksdagens 555-åriga historia som gift sig med varandra.

Tack vare Konsum Stockholms medlemstidning Mer smak vet vi nu allt om Bosse och Ylva. Ointressant? Icke! Bosse har ju för sjunton räddat krogen Pelikan och Ylva fick ju mycket uppmärksamhet som barn! Bosse har också skällt ut Gösta Bohman och Ylva har fött viltvingar!

Varje kommunalt bolag med självaktning, varje kyrkligt församlingsblad och även Sveriges Dramati-

kerförbunds interna medlemstidning vet att medlemmarna inte vill läsa om hyror, predikoturer och nya avtal. Nej, medlemmarna vill ha skvaller! Ty medlemmarna är trötta på vardagen, de vill inte ha extrapris på isterband, de vill ha bratwurstarna Bosse och Ylva! De vill ha Agneta, Putte, Magnus, Siv, Knatte, Fnatte och Tjatte!

Då och då måste förstås medlemsbladen publicera ett starkt förkortat inlägg från någon idiot till medlem som vill ha "information". Information om vad? Trista medlemstämor? Urtråkiga avtal? Nej, mera Lill-Babs och Alice Timander! Ingen un-

der 25 år vet ju vilka de är, men skit sak samma – det är gubbarna som bestämmer på redaktionen. Strunt i att tiden förändras.

Och varför begränsa känsleriet till urtråkiga Konsum, trista Katarina församling och sömriga Dramatikerförbundet. Skvalleppottor bakom alla skrivbord, förenen eder! Det finns ju flugfiskblad med tomta mittuppslag, fyll dem med Annika DeRuvo! Det finns frimärksblad, stämpla dem fulla med skvaller från Café Opera! Och det finns ju börsbrev! Släng ut alla trista företagsanalyser och in med Lasse Holmqvist. Är det förresten sant att han skilt sig? Marknaden kräver svar.

BÖRJE LINDSTRÖM